

ARBETSLIVS- OCH JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 7/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om säkerställande av patientsäkerheten vid arbets- konflikt inom hälso- och sjukvården

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 november 2007 en proposition med förslag till lag om säkerställande av patientsäkerheten vid arbetskonflikt inom hälso- och sjukvården (RP 153/2007 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Pekka Järvinen och biträdande avdelningschef Marja-Liisa Partanen, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsdirektör Tarja Kröger, arbetsministeriet
- överdirektör Jukka Männistö, Rättsskyddscentralen för hälsovården
- vice verkställande direktör Seppo Kivinen, Samkommunen Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt

- förhandlingschef Ulla-Riitta Parikka, Kommunala arbetsmarknadsverket
- chef för intressebevakningsenheten Minna Helle, Tehy ry
- professor Mikael Hidén
- professor Raimo Lahti
- professor Tuomas Ojanen
- professor Ilkka Saraviita
- juris doktor Kauko Sipponen
- professor Kari-Pekka Tiitinen
- professor Kaarlo Tuori
- professor Veli-Pekka Viljanen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Akava ry och Finlands Näringsliv.

Samband med andra handlingar

De sakkunniga hördes vid ett gemensamt möte med social- och hälsovårdsutskottet och grundlagsutskottet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Utskottet har behandlat ärendet för sitt eget ansvarsområdes del.

Syftet med propositionen är att säkerställa patientsäkerheten i situationer där den personalbrist som uppstått till följd av arbetskonflikten äventyrar sådana patienters liv som är i allvarligt behov av vård eller där den kan orsaka allvarlig skada. Detta ändamål är viktigt, och utskottet tillstyrker därför lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Tehy rf har i samband med förhandlingarna om ett kollektivavtal mellan Tehy och Kommunala arbetsmarknadsverket meddelat om en stridsåtgärd som går ut på att 12 800 personer säger upp sig inom den kommunala social- och hälsovården. Enligt propositionsmotiven kommer en genomförd massuppsägning att radera flera kritiska funktioner och i vissa fall medföra att vården helt och hållet måste avslutas.

Genom lagförslaget tar det allmänna ansvar och försöker se till att patientsäkerheten garanteras också i det fall att massuppsägningen verkligen genomförs. Detta underlättar också vårdpersonalens ställning, eftersom man nu vet att den personal som behövs går att få i arbete och att det inte hänger på vad en enskild sjukskötare bestämmer sig för att göra om patienter blir utan vård eller ej.

Rätten till stridsåtgärder är en grundläggande fri- och rättighet som hör samman med friheten att organisera sig fackligt, som tryggas i 13 § 2 mom. i grundlagen. Det är uppenbart att om den föreslagna lagen verkställs kommer effekten av Tehy rf:s stridsåtgärd att försvagas märkbart. Även om förslagets syfte, dvs. att skydda människors liv, i sig berättigar att man ingriper i rätten till stridsåtgärder i enlighet med lagförslaget, är det viktigt att man vid tillämpningen av den föreslagna lagen ser till att den störning som detta medför för stridsåtgärden inte blir

större än vad som är nödvändigt med avseende på vad som eftersträvas med lagen.

Tvångsarbete och annat påtvingat arbete är förbjudet enligt många människorättskonventioner som är bindande för Finland. I Internationella arbetsorganisationens (ILO) konventioner förstås med påtvingat arbete följande: arbete eller tjänst som någon tvingas utföra under hot om bestraffning och som personen ifråga inte utför frivilligt. Det kan ändå anses att det i lagförslaget är fråga om sådan enligt människorättskonventionerna tillåten "tjänstgöring som utkrävs när nödläge eller olycka hotar samhällets existens eller välfärd". Med andra ord har utskottet den uppfattningen att det inte rör sig om sådant tvångsarbete som människorättskonventionerna förbjuder.

Enligt inhämtad utredning kan man inte genom den föreslagna lagen trygga patientsäkerheten lika bra som under normala förhållanden. Utskottet vill därför betona att statsmakterna i första hand med alla till buds stående medel satsa på att förlikning kan nås i arbetskonflikten så att lagen inte behöver verkställas. I andra hand ska de försöka få parterna att komma överens om att stridsåtgärderna begränsas så att de inte hotar patientsäkerheten. De möjligheter som den föreslagna lagen erbjuder ska tillgripas först i sista hand.

Detaljanmärkningar

3 §. Patientsäkerhetsarbete

Det kan vara svårt att på förhand specificera allt det arbete som avses i 3 § 1 mom. Lagförslagets 3 § 2 mom. 8 punkt kan ändå ge möjlighet till en mycket vidsträckt och oenhetlig tillämpning, om man beaktar att länsstyrelsen i praktiken kommer att fatta sitt beslut utifrån vad den enskilda verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården föreslår. Utskottet menar att det är viktigt att 8 punkten preciseras i syfte att säkerställa en enhetlig tillämpning av den bestämmelsen i hela landet.

Utskottet betonar att man i första hand ska förordna personer som sagt upp sig till patientsäkerhetsarbete och att andra, såsom pensionärer, personer med familjeledighet och anställda hos andra arbetsgivare, endast i undantagsfall ska förordnas att arbeta. Särskild återhållsamhet ska iakttas i fråga om de mamma- och pappalediga. Detsamma gäller om personen i fråga i övrigt motsätter sig ett förordnande på grund av betydande negativa följder för personen eller dennes familj eller om personens arbetsgivare anser att ett förordnande medför betydande skada.

4 §. Förfarande vid förordnande om patientsäkerhetsarbete

Enligt denna bestämmelse kan en person förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete på förslag av en kommun eller samkommun som är huvudman för en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården. Det är svårt för länsstyrelsen att ta reda på vem som är lämplig för vilket arbete. Således bör huvudmannens förslag också ange vem som kan komma i fråga. Regeringen föreslår här inte att förhandlingar med organisationer som företrädar de anställda eller med representanter för dessa ska föregå huvudmannens förslag.

Utskottet vill framhäva att också hälso- och sjukvårdspersonalen besitter sakkunskap när det gäller att bestämma hur mycket och till vilka uppgifter tilläggsresurser krävs för att patientsäkerheten ska kunna tryggas. Personer i tjänsteförhållande är skyldiga att utföra skyddsarbete, och när man bestämmer om denna skyldighet föreligger kan representanter för en organisation som inleder stridsåtgärder delta i avgränsningen av skyddsarbetet. Avsikten är att lagförslaget ska ersätta skyddsarbete med patientsäkerhetsarbete i fråga om stridsåtgärder som skyddsarbetet inte omfattar. Det är motiverat att man i situationer som lagen avser i tillämpliga delar iakttar samma principer som när det gäller skyddsarbete. Att höra arbetstagarparten skulle ligga i linje med tolkningspraxis för ILO-konventionerna.

Utskottet föreslår tillägg av en sådan bestämmelse till lagförslaget där det krävs att företrädarna för Tehy rf:s lokala fackavdelning hörs när kommunen eller samkommunen håller på att ta

fram ett förslag och att företrädarnas yttrande fogas till det förslag som skickas till länsstyrelsen. Om man av någon anledning inte får något yttrande hindrar detta ändå inte att förslaget läggs fram, men då ska det av förslaget framgå att fackavdelningens företrädare har getts tillfälle att yttra sig. I sådana fall får yttrandet sändas till länsstyrelsen separat.

Utskottet föreslår att social- och hälsovårdsutskottet lägger till en bestämmelse i slutet av 4 § 1 mom. med exempelvis följande lydelse: *"När kommunen eller samkommunen tar fram förslaget ska den höra företrädare för Tehy rf:s fackavdelning i den berörda verksamhetsenheten, och företrädarnas yttrande ska fogas till förslaget."*

5 §. Rättigheterna för den som förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete

Lagförslaget är inte tillräckligt tydligt när det gäller den rättsliga ställningen för den som förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete. Det rör sig inte om en anställning baserad på avtal, och förordnandet leder heller inte till ett tjänsteförhållande mellan kommunen och den som fått förordnandet. Det är alltså oklart till vilka delar arbetsrätten gäller det arbete som utförs av den som förordnats till patientsäkerhetsarbete. Det framgår inte av lagförslaget om exempelvis arbetstidslagen, semesterlagen, pensionslagstiftningen, lagen om företagshälsovård, lagen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomslagen tillämpas på patientsäkerhetsarbete.

Utskottet understryker att bestämmelserna klart bör ange att man i patientsäkerhetsarbete tjänar in pensionsskydd och semester enligt de vanliga reglerna och att arbetsgivaren ska se till att alla som utför patientsäkerhetsarbete försäkras i enlighet med lagen om olycksfallsförsäkring. Utskottet föreslår tillägg av en bestämmelse som anger att de centrala arbetsrättsliga bestämmelserna gäller för patientsäkerhetsarbete. Samtidigt pekar utskottet på att lagen också bör få bestämmelser om att pensionen inte minskar på grund av de inkomster som en pensionär får i patientsäkerhetsarbete.

Utskottet föreslår att social- och hälsovårdsutskottet lägger till ett nytt 2 mom. i 5 §, exempelvis med följande lydelse: "*På patientsäkerhetsarbete tillämpas arbetstidslagen (605/1996), semesterlagen (162/2005), arbetarskyddslagen (738/2002), lagen om företagshälsovård (1383/2001), lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), yrkessjukdomslagen (1343/1988) och lagen om kommunala pensioner (549/2003) och i tillämpliga delar arbetsavtalslagens (55/2001) bestämmelser om arbetstagarens och arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter.*"

Enligt motiven till 5 § 1 mom. i lagförslaget bör den som förordnats till patientsäkerhetsarbete få en ersättning som är högre än den normala lönen, eftersom patientsäkerhetsarbetet grundar sig på en bestämmelse som begränsar personens övriga rättigheter. Men lagförslagets bestämmelse om ersättning är flertydig. Där anges inte vem som svarar för utbetalningen eller hur de olika tilläggen och övertidsersättningarna räknas ut. Bestämmelsen bör preciseras så att den som utför patientsäkerhetsarbete får en ersättning för övertidsarbete och söndagsarbete uträknad på lönen förhöjd enligt en koefficient. Dessutom menar utskottet att lagförslaget bör preciseras så att den förordnade har rätt till ersättning för de kostnader som uppstår på grund av att han eller hon fullföljer förordnandet. Sådana är t.ex. kostnader för resor och inkvartering om personen blivit förordnad till arbete utanför sin pendlingsregion.

Utskottet föreslår social- och hälsovårdsutskottet att 5 § 1 mom. ändras så att det lyder t.ex. så här: "*Den som förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete har rätt att av kommunen eller samkommunen få en ersättning som är minst 1,3 gånger den lön som normalt betalas för motsvarande arbete **under ordinarie arbetstid** i den berörda verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården. Om den som förordnats att utföra patientsäkerhetsarbete har ett*

*annat arbete någon annanstans ska ersättningen uppgå till minst 1,2 gånger den lön han eller hon får för det andra arbetet **under ordinarie arbetstid**. Dessutom har den som förordnats att utföra patientsäkerhetsarbete rätt till ersättning för de extra kostnader som förordnandet orsakar honom eller henne.*"

Det är oklart hur 5 § 3 mom. i lagförslaget förhåller sig till 7 kap. 1 och 2 § samt 12 kap. 2 § i arbetsavtalslagen. Avsikten är tydligen att den "tredje" arbetsgivaren vars arbetstagare har förordnats att utföra patientsäkerhetsarbete inte får säga upp denna arbetstagares anställningsförhållande. Men om den "tredje" arbetsgivaren ändå säger upp anställningsförhållandet bestäms ansvaret enligt 12 kap. 2 § i arbetsavtalslagen.

Utskottet anser att den planerade skyldigheten för arbetstagaren som utfört patientsäkerhetsarbete att "omedelbart" återgå till sitt tidigare arbete kan vara oskälig t.ex. om arbetstagaren utan avbrott har haft långa arbetsdagar utan tillräckliga vilotider.

Utskottet föreslår social- och hälsovårdsutskottet att 5 § 3 mom. ändras så att det lyder t.ex. så här: "*Arbetsgivaren till en person som förordnats att utföra patientsäkerhetsarbete får inte avbryta anställnings- eller tjänsteförhållandet på grund av patientsäkerhetsarbetet. Den som har varit förordnad att utföra patientsäkerhetsarbete ska få återgå till sitt tidigare arbete efter patientsäkerhetsarbetet. Den som har varit förordnad att utföra patientsäkerhetsarbete ska återgå till sitt arbete **inom en skälig tid** efter det att det hinder patientsäkerhetsarbetet utgör har upphört (utesl.).*"

6 §. *Avvikelse från arbetstidsbestämmelserna*
Paragrafen ger möjlighet att avvika från bestämmelserna om maximiantalet övertidstimmar och vilotider. Det kan alltså hända att personalen tvingas till mycket långa arbetsdagar utan tillräckliga möjligheter att vila och ta igen sig efter jobbet. Utskottet framhåller att länsstyrelsen och

verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården som arbetsgivare bär ansvaret för arbetarskyddet när arbetsskiftet avgörs och arbetstagnarna förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete. Samma arbetstagnare får inte förordnas till patientsäkerhetsarbete i så stor utsträckning att deras hälsa och säkerhet riskeras.

Samtidigt påpekar utskottet att långa arbetsdagar utan tillräcklig vila också kan leda till att patientsäkerheten riskeras. Det här bör beaktas i bedömningar av arbetstagnares delaktighet i upp-

komsten av eventuella patientskador. Detsamma gäller fall där en pensionär eller familjeledig blivit förordnad och personen inte längre har samma vana eller kompetens som den ordinarie personalen.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anför

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar vad som framförts ovan.

Helsingfors den 11 november 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Arto Satonen /saml
vordf. Jukka Gustafsson /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Susanna Haapoja /cent
Hannakaisa Heikkinen /cent
Anna-Maja Henriksson /sv
Arja Karhuvaara /saml
Merja Kuusisto /sd
Merja Kyllönen /vänt

Esa Lahtela /sd
Jari Larikka /saml
Markus Mustajärvi /vänt
Sanna Perkiö /saml
Katja Taimela /sd
Tarja Tallqvist /kd
Jyrki Yrttiaho /vänt
ers. Juha Rehula /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Propositionen med förslag till lag om säkerställande av patientsäkerheten vid arbetskonflikt inom hälso- och sjukvården är en ytterst exceptionell åtgärd. Dessutom är propositionen slarvigt gjord i stor brådska. Till exempel många av de sakkunniga fick bara några timmar på sig att läsa den. Professor Veli-Pekka Viljanen säger i sitt yttrande att tidsplanen för behandlingen redan i sig är alltför stram för att en konstitutionell bedömning ska kunna göras.

Tre utskott hade en gemensam utfrågning. Där liksom av de skriftliga yttrandena framgick det att propositionen innehåller exceptionellt många punkter som kräver ändringar. Dessutom har man på goda grunder ifrågasatt om propositionen över huvud taget behövs. Författningsexperterna är oense om vilken lagstiftningsordning som ska tillämpas.

Tidpunkten och den ensidiga beredningen

I själva verket kommer propositionen vid en tidpunkt som gör att regeringen försvårar möjligheterna att förmedla i strejken och ökar sannolikheten för massuppsägningarna. Valet av tidpunkt visar att regeringen fullständigt saknar förmåga och vilja att lösa tvisten genom avtal. Förslaget bygger på tvång och för inte förhandlingarna närmare målet.

Med en tvångslag ställer sig regeringen klart och tydligt på arbetsgivarens sida, inte minst när Kommunala Arbetsmarknadsverket har föreslagit att regeringen ska ingripa i arbetskonflikten med hjälp av lagstiftning. Tillvägagångssättet och lagförslaget visar att det primära syftet är att slå ner Tehys arbetskonflikt. Lagförslaget ger ingen lösning på själva problemet, alltså lönefrågan, och garanterar heller inte patientsäkerheten.

Alla finländare har klart för sig att människors liv och hälsa måste tryggas om massuppsägningarna blir av. Ingen av parterna har någon som helst tanke på att riskera människoliv. Där-

för är det kränkande för vårdpersonalens yrkesetik att de görs till syndabockar. De om någon måste dag efter dag se till patienternas säkerhet.

Regeringen har berett sin proposition utan att följa Internationella arbetsorganisationen ILO:s rekommendationer om trepartssamarbete. Detta trots att propositionen gäller de mest centrala områdena inom arbetslivslagstiftningen. ILO understryker att arbetstagarorganisationerna vid strejker ska ha rätt att vara med och bestämma minimiomfattningen på tjänsterna tillsammans med arbetsgivare och offentliga myndigheter.

Patientsäkerhetsarbete och de som förordnas till arbete

I 3 § 2 mom. finns en förteckning med sju punkter för nödvändig vård. Den är alltför omfattande och gäller i stort sett allt arbete som utförs av medlemmarna i Tehy. Dessutom kompletteras förteckningen med en punkt 8 "Övrig med punkterna 1—7 jämförbar vård". Den punkten kan över huvud taget inte motiveras med någonting. Också professor Kari-Pekka Tiitinen uppmärksammar punkt 8 och framhåller bland annat att den kan inbjuda till mycket ospecifik eller heterogen tillämpning.

Vi föreslår att 3 § 2 mom. ändras på följande sätt:

"Sådan nödvändig vård som avses i 1 mom. är (*utesl.*)

1—7 punkten som i AjUU

8 punkten *utesl.*"

Det faktum att andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården än de som deltar i arbetskonflikten åläggs en arbetsskyldighet i den omfattning som regeringen föreslår uppfyller inte de krav på exakt avgränsning och proportionalitet som måste ställas vid begränsningar av de

grundläggande fri- och rättigheterna, framhåller professor Veli-Pekka Viljanen.

Definitionen i propositionen inbegriper tio- tals olika yrkesbeteckningar enligt lagen och förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Regeringen uppskattar att 10—20 procent av dem som deltar i arbetskonflikten kommer att bli förordnade till patientsäkerhetsarbete. Uppskattningen strider mot definitionen av nödvändig vård i 2 §. Även de offentligt debatterade uppgifterna om hur många som i verkligheten kommer att behövas för patientsäkerhetsarbete visar att motiveringen till propositionen inte är hållbar. Ett exempel är samkommunen Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt där ledningen bedömer att hälften av dem som tänker säga upp sig kommer att behövas för att patientsäkerheten ska vara garanterad.

Den omfattande definitionen av nödvändig vård och det verkliga antalet personer som kommer att bli förordnade till arbete gör att lagen kan användas för att bryta arbetskonflikten fastän regeringen låter förstå att den inte i sig äventyrar arbetskonflikten eller syftet med den.

Vite och tvångsarbete

Enligt 7 § i lagförslaget ska länsstyrelsens beslut om förordnande att utföra patientsäkerhetsarbete förenas med vite. Professor Tiitinen menar att förslaget verkar tvivelaktigt och att det ligger nära till hands att tänka på tvångsarbete. Vid utfrågningen av sakkunniga önskade Tiitinen att den här punkten skulle strykas.

Vitet kommer uttryckligen att gälla enskilda medlemmar i Tehy. Massuppsägningen är en kollektiv stridsåtgärd från Tehys sida och organisationen bör bära ansvaret för följderna så som den också noterar i sitt eget utlåtande.

Patientsäkerhetsarbetet kan verkställas vid vite fastän den berörda själv inte upplever sig vara kapabel att utföra uppgiften. Beslutet fattas av en myndighet och personen tvingas ta emot uppgiften. Men han eller hon bär personligen det juridiska ansvaret om det sker en felbehandling. Om personen av personliga skäl inte tar emot uppgiften han eller hon blivit tvingad till och

följden blir att patienten dör kan han eller hon bli åtalad för dödsvållande. Ett sådant här tvång som föreläggs utan grundlig behandling och omfattande prövning kränker allvarligt individens rättsskydd och kan vara möjligt bara i undantagsförhållanden, t.ex. i krigstillstånd eller under en naturkatastrof.

Vi föreslår att 7 § stryks och att 8 § 1 mom. ändras så att det lyder så här:

I ett beslut av länsstyrelsen får ändring sökas genom besvär så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).
(Utesl.)

Proceduren för förordnandet till patientsäkerhetsarbete

I 4 § i lagförslaget föreskrivs det att en person kan förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete endast på förslag av en kommun eller samkommun som är huvudman för en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården. Förslaget ska innehålla en redogörelse om de åtgärder som kommunen eller samkommunen har vidtagit för att undvika omedelbar fara för patienternas liv eller allvarlig bestående skada för dem samt en motivering till varför de åtgärder som den permanenta lagstiftningen möjliggör inte är tillräckliga. Dessutom ska förslaget innehålla information om i vilka uppgifter, i vilken utsträckning och för vilken tid yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården bör förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete.

Den sakkunniga från arbetsministeriet, lagstiftningsdirektör Tarja Kröger, frågar i sitt utlåtande om kommunen eller samkommunen ska föreslå vem som ska bli förordnad eller på vilka grunder som länsstyrelsen kan söka upp rätt person i första hand bland dem som sagt upp sig.

Också Tehy påtalar samma sak och samma lagrum i sitt utlåtande. Organisationens anser att dess lokala representanter bör vara med och lägga upp förslagen till länsstyrelsen. Man kan fråga sig om länsstyrelserna kan bedöma huruvida kriterierna för omedelbart vårdbehov i lagens 1 § är uppfyllda.

Om arbetstagarparten kunde ha sina representer med i processen, skulle det förbättra patientsäkerheten och skydda de anställda för arbetsgivarens försök att utnyttja förordnande att utföra patientsäkerhetsarbete för att oimintetgöra syftet med arbetskonflikten. Förordnandet bör grunda sig på ett enhälligt förslag från en kommun eller samkommun som upprätthåller en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården och den lokala avdelningen av vårdfacket Tehy rf. Förslaget bör vara motiverat och redogöra för de åtgärder som i övrigt vidtagits för att tillgodose patientsäkerheten samt motivera varför de här övriga åtgärderna inte är tillräckliga för att säkerställa att patienterna får vård som tryggar deras liv eller hindrar allvarlig skada. Vidare ska där anges vilka de arbeten som avses i ansökan är.

I tidigare arbetskonflikter i hälso- och sjukvårdssektorn har det gått att avtala om omfattningen och behovet av det skyddsarbete som tjänsteinnehavare ska utföra. Därmed har medborgarnas liv och hälsa kunnat tryggas under alla förhållanden. Det finns ingen anledning att anta att Tehys fackavdelningar inte skulle ta sitt ansvar också denna gång. Om vi dessutom beaktar att det är mycket exceptionellt att man i vår rättsordning förordnar människor att utföra patientsäkerhetsarbete, har vi varken anledning eller möjlighet att ge arbetsgivaren rätt att ensidigt lägga förslag om de personer som ska förpliktas att utföra patientsäkerhetsarbete.

Det är ytterst viktigt att föra lokala förhandlingar och klarlägga hela frågan för att saken är till den grad brådskande att länsstyrelsen omöjligt hinner utreda i detalj hur nödvändigt patientsäkerhetsarbetet är i enskilda fall. Tehys medverkan kunde betyda att inga eller mycket få ansökningar behöver lämnas in till länsstyrelserna. Saken kan avgöras lokalt.

Regeringens proposition garanterar inte ens efter de ändringar arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har gjort att de anställda har verkliga möjligheter till medbestämmande, anser vi. Därför föreslår vi följande ändringar i 4 § 1 och 4 mom.:

En person kan förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete endast på *ett enhälligt* förslag av en kommun eller samkommun som är huvudman för en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården *och Tehy rf:s lokala fackavdelning*. Förslaget ska innehålla en redogörelse om de åtgärder som kommunen eller samkommunen har vidtagit för att undvika omedelbar fara för patienternas liv eller allvarlig bestående skada för dem samt en motivering till varför de åtgärder som den permanenta lagstiftningen möjliggör inte är tillräckliga. Dessutom ska förslaget innehålla information om i vilka uppgifter, i vilken utsträckning och för vilken tid yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården bör förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete.

Närmare bestämmelser om den information och de redogörelser enligt 2 mom. som ska ingå i kommunens eller samkommunens *och Tehy rf:s lokala fackavdelnings enhälliga* förslag och om de uppgifter som ska ingå i länsstyrelsens förordnande om patientsäkerhetsarbete kan vid behov utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Lagstiftningsordning

Professor Mikael Hidén konstaterar i sitt utlåtande efter en grundlig slutledningskedja att arbetsplikten inte har samband med skyldigheten att delta i fosterlandets försvar enligt 127 § i grundlagen och att den inte heller kan anses ligga inom den fullmakt i grundlagens 23 § som gäller undantagsförhållanden. Det är inte fråga om en handlingsskyldighet i olyckssituationer som typiskt sett ligger utanför människors påverkningsskyldigheter. I praktiken har utgångspunkten varit att sådana skyldigheter ska införas genom en undantagslag.

Hidén påminner också om uppfattningen i GrUB 25/1993 rd att vissa inskränkningar i de grundläggande fri- eller rättigheterna är tillåtna

bara om målet inte kan nå genom mindre ingrepp i rättigheterna. Regeringens proposition ingriper i flera av dessa fri- och rättigheter och kan i värsta fall leda till att alltför tunga åtgärder används för ett förkastligt syfte, nämligen för att bryta ned en laglig stridsåtgärd.

Vi kan därför inte godkänna propositionen. Genom den ingriper regeringen i en arbetskonflikt på det sätt som arbetsgivarparten önskar, och därmed främjar den i realiteten inte en förlikning utan förvärrar i stället situationen.

Lagförslaget bygger på ytterst tvivelaktiga framställningar vid fel tidpunkt, och mycket av vad regeringen föreslår kräver många korrigeringar eller bör förkastas helt enligt grundlags- och arbetsrättsexperten. Vid arbetskonflikter ska man komma överens med personalen om pro-

blemfrågorna och inte använda tvång. Särskilt dåligt lämpar sig tvång när det är fråga om yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården.

Vi kräver att regeringen kompromissar och kommer överens om anställnings- och lönevillkoren med personalen inom hälsovårdssektorn. Vi behöver kompetent yrkesutbildad personal nu och i framtiden. Landets regering har ansvaret för situationen och är skyldig att anvisa de ekonomiska resurser som behövs för att nå förlikning.

Ståndpunkt

Vi föreslår därför

att lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 11 november 2007

Jukka Gustafsson /sd
Markus Mustajärvi /vänst
Jyrki Yrttiaho /vänst
Esa Lahtela /sd

Merja Kyllönen /vänst
Merja Kuusisto /sd
Katja Taimela /sd
Tarja Tallqvist /kd